

C. CORNELII TACITI
AB
EXCESSV DIVI AVGVSTI
A N N A L I V M
LIBER SEXTVS DECIMVS.

BREVIARIVM LIBRI.

Cap. 1. 2. *Inludit fortuna vanitati Neronis per Bassum, qui thesaurum in Numidia defossum iactat, quem 3. Nero frustra quaerit. 4. Lustrali certamine victoria cantus oblata Neroni et corona facundiae. 5. In eo spectaculo auditorum molestia et Vespasiani periculum. 6. Poppaeam mortuam laudat Nero apud rostra.*

7—9. *Pulsi Cassius et Silanus necantur. 10. 11. L. Vetus cum Sextia socru et Pollutia filia perit. 12. Adcusatoris praemia. Mensium nova nomina. 13. Turbine ventorum vastata Campania. Pestilentia. Lugdunensem cladem Princeps solatur. 14. 15. Sosiani fraude Chaldaeorum consultores, P. Anteijs et Ostorius Scapula, delati mortem iussi properant. 16. Taciti super tot cladibus querelae. 17. Rufius Crispinus coactus se interficit. Mella falsis litteris circumventus, similique arte Cerialis. 18. 19. C. Petronius, erudito luxu notus, Tigellini invidia exosus, venas sibi*

incidit, flagitia Principi codicillis exprobrat. 20. inde Siliæ exsilium.

21. 22. *Thraseam Pactum adcusant Cossutianus et Eprius; 23. Baream Soranum Ostorius Sabinus. 24. Ad Neronem codicillos dat Thræsea. Is Patres vocari iubet. 25. 26. Consultat Thræsea, an in curia defensionem tentet. 27. Nero Senatam armis obsidet, infrequentiam Patrum arguit. 28. 29. Marcellus Eprius Thræseam, Helvidium, Agrippinum, Montanum, 30. Ostorius Baream cum filia Servilia adcusant. 31. Eorum miserabilis defensio in Senatu. 32. Egnatius pseudostoicus perfide in Soranum agit; cui 33. Cassius Asclepiodotus egregiam fidem præstat. Thræseæ, Sorano, Serviliæ datur mortis arbitrium. Helvidius, Paconius, Italia pulsus. Montanus patri concessus. Adcusatores remunerati. 34. Thræsea libat Iovi Liberatori. Anni unius hæc gesta, quia reliqua libri Fatum invidit.*

C. SVETONIO. L. PONTIO TELESINO. COSS.

Inlusit dehinc Neroni fortuna, per vanitatem ipsius et promissa Cesellii Bassi; qui origine Poenus, mente turbida, nocturnæ quietis imaginem ad spem haud dubiam retraxit: vectusque Romam, Principis aditum emeratus, expromit, *reperit in agro suo specum altitudine immensa, quo magna vis auri contineretur, non in formam pecuniæ sed rudi et antiquo pondere. lateres quippe prægraves iacere, adstantibus parte alia columnis: quæ per tantum ævi occulta augendis præsentibus bonis. Ceterum, ut coniectura demonstraret, Didonem Fenissam, Tyro profugam, condita Carthagine, illas opes abdidisse, ne novus populus nimia pecunia lasciviret, aut Reges Numidarum, et alias infensi, cupidine auri ad bellum accenderentur.*

II. Igitur Nero, non auctoris, non ipsius negotii fide satis spectata, nec missis, per quos nosceret, an vera adferrentur, auget ultro rumore, mittitque, qui velut paratam praedam aveherent. Dantur triremes et delectum remigium iuvandae festinationi. nec aliud per illos dies populus credulitate, prudentes diversa fama, tulere. Ac forte quinquennale ludicrum secundo lustro celebrabatur: a narratoribus oratoribusque praecipua materia in laudem Principis adsumpta est. *non enim tantum solitas fruges, nec metallis confusum aurum gigni, sed nova ubertate provenire terram et obvius opes deferre Deos:* quaeque alia, summa facundia nec minore adulatione, servilia fingebant, securi de facilitate credentis.

III. Gliscebant interim luxuria spe inani, consumebanturque veteres opes, quasi oblatis, quas multos per annos prodigeret. Quin et inde iam largiebatur: et divitiarum expectatio inter caussas paupertatis publicae erat. Nam Bassus, effosso agro suo latisque circum arvis, dum hunc vel illum locum promissi specus adseverat, sequunturque non modo milites, sed populus agrestium, efficiendo operi adsumptus, tandem, posita vecordia, *non falsa ante somnia sua, seque tunc primum elusum,* admirans, pudorem et metum morte voluntaria effugit. Quidam, *vinctum ac mox dimissum,* tradidere, *ademptis bonis, in locum Regiae gazae.*

IV. Interea Senatus, propinquo iam lustrali certamine, ut dedecus averteret, offert Imperatori *victoriam cantus,* adicitque *facundiae coronam,* qua ludicra deformitas velaretur. Sed Nero, *nihil ambitu, nec potestate Senatus opus esse,* dictitans, *se aequum adversus aemulos, et religione iudicum meritam laudem adsecuturum,* primo carmen in scena recitat: mox, flagitante vulgo, *ut omnia studia sua publicaret* (haec enim verba dixere) ingreditur theatrum, cun-

ctis citharae legibus obtemperans: ne fessus resideret, ne sudorem, nisi ea, quam indutui gerebat, veste detergeret: ut nulla oris aut narium excrementa viserentur. Postremo flexus genu, et coetum illum manu veneratus, sententias iudicum experiebatur ficto pavore. Et plebs quidem urbis, histrionum quoque gestus iuvare solita, personabat certis modis plausuque composito. Crederes lactari: ac fortasse laetabantur, per incuriam publici flagitii.

V Sed qui remotis e municipiis, severamque adhuc et antiqui moris retinentes Italiam, quique, per longas provincias, lasciviae inexperti, officio legationum aut privata utilitate, advenerant, neque ad spectum illum tolerare, neque labori inhonesto sufficere: cum manibus nesciis fatiscerent, turbarent gnaros ac saepe a militibus verberarentur, qui per cuneos stabant, ne quod temporis momentum impari clamore aut silentio segni praeteriret. Constitit, plerosque Equitum, dum per angustias aditus et ingruentem multitudinem enituntur, obtritros, et alios, dum diem noctemque sedilibus continuant, morbo exitiabili conreptos. quippe gravior inerat metus, si spectaculo defuissent, multis palam, et pluribus occultis, ut nomina ac vultus, alacritatem, tristitiamque coeuntium, scrutarentur. Vnde tenuioribus statim interrogata supplicia, adversus inlustres dissimulatum ad praesens et mox redditum odium. Ferrebantque *Vespasianum, tamquam somno conniveret, a Phoebio liberto increpitum, aegreque meliorum precibus obtectum: mox imminentem perniciem maiore fato effugisse.*

VI Post finem ludicri, Poppaea mortem obiit, fortuita mariti iracundia, a quo gravida ictu calcis adflicta est. neque enim venenum crediderim, quamvis quidam scriptores tradant, odio magis, quam ex

ble. quippe
patius erat.

nos; se

libertum

tert. Da

quoque ipse ad

stanti par

tractibus.

VII Mo

ordantibus

que, nova in

in C. Cassiu

dicium mali

onus additu

us vetustis

pereris et

missa ad Se

struque, di

magines m

ta inscripta

in civita

ta. Ac, n

ordias uter

perere nobil

stataret.

VIII Ips

quibus patru

ret iam Impe

bellum et equi

thianus inte

redum exte

ndorum, qui

iam, incestu

ostingerec

Titianus ac

perans Fal

fide. quippe liberorum cupiens et amori uxoris obnoxius erat. Corpus non igni abolitum, ut Romanus mos; sed, Regum externorum consuetudine, differtum odoribus conditur, tumuloque Iuliorum infertur. Ductae tamen publicae exsequiae, laudavitque ipse apud rostra *formam eius, et quod Divinae infantis parens fuisset*, aliaque fortunae munera pro virtutibus.

VII. Mortem Poppaeae, ut palam tristem, ita recordantibus laetam, ob inpudicitiam eius saevitiamque, nova insuper invidia Nero complexit, prohibendo C. Cassium officio exsequiarum. quod primum indicium mali: neque in longum dilatatum est. Sed Silanus additur: nullo crimine, nisi quod Cassius opibus vetustis et gravitate morum, Silanus claritudine generis et modesta iuventa, praecellebant. Igitur missa ad Senatum oratione, *removendos a Republica utrosque*, disseruit: obiectavitque Cassio, *quod inter imagines maiorum etiam C. Cassii effigiem coluisset, ita inscriptam: DVX PARTIVM*. Quippe semina belli civilis et defectionem a domo Caesarum quaesitam. *Ac, ne memoria tantum infensi nominis ad discordias uteretur, adsumpsisse L. Silanum, iuvenem genere nobilem, animo praeruptum, quem novis rebus ostentaret.*

VIII. Ipsum dehinc Silanum increpuit iisdem, quibus patrum eius Torquatam, *tamquam dispone-ret iam Imperii curas, praeficeretque rationibus et libellis et epistolis libertos: inania simul et falsa*. nam Silanus intentior metu et exitio patrum ad praecavendum exterritus erat. Inducit posthac, vocabulo indicum, qui in Lepidam, Cassii uxorem, Silani amitam, *incestum cum fratris filio et diros sacrorum ritus confingerent*. Trahebantur, ut consci, Vulcatius Tullinus ac Marcellus Cornelius, Senatores, et Calpurnius Fabatus, Eques Romanus: qui, adpellato

Principe, instantem damnationem frustrati, mox Neronem, circa summa scelera distentum, quasi minores evasere.

IX. Tunc consulto Senatus *Cassio et Silano exsilia* decernuntur: *de Lepida Caesar statueret*. Deportatusque in insulam Sardiniam Cassius, et senectus eius exspectabatur. Silanus, tamquam Naxum deveheretur, Ostiam amotus: post municipio Apuliae, cui nomen est Barium, clauditur. Illic, indignissimum casum sapienter tolerans, a Centurione, ad caedem misso, conripitur: suadentique, *venas abrumpere, animum quidem morti destinatum, ait, sed non permittere percussori gloriam ministerii*. At Centurio, quamvis inermem, praevalidum tamen et irae quam timori propiorem cernens, premi a militibus iubet. Nec omisit Silanus obniti et intendere ictus, quantum manibus nudis valebat, donec a Centurione vulneribus adversis, tamquam in pugna, caderet.

X. Haud minus prompte L. Vetus socrusque eius, Sextia, et Pollutia filia, necem subiere: invisum Principi, tamquam vivendo exprobrarent, interfectum esse Rubellium Plautum, generum Lucii Veteris. Sed initium detegendae saevitiae praebuit, interversis patroni rebus, ad adcusandum transgrediens Fortunatus libertus, adscito Claudio Demiano, quem, ob flagitia vinctum a Vetere, Asiae Proconsule, exsolvit Nero, in praemium adcusationis. Quod ubi cognitum reo, sequae et libertum pari sorte componi, Formianos in agros digreditur. Illic eum milites occulta custodia circumdant. Aderat filia, super ingruens periculum, longo dolore atrox, ex quo percussores Plauti, mariti sui, viderat: cruentamque cervicem eius amplexa, servabat sanguinem et vestes respergas; vidua, inplexa luctu continuo, nec ullis alimentis, nisi quae mortem arcerent. Tum, hortante patre, Neapolin perguit. Et, quia aditu Neronis prohibeba

tur, egressus
latus cui qu
liberi euilat
sa, clam
bas invidiae

XI. Ergo
vitate. Si

et truem
magna ex
lia nepotib

ne vitam
vicio foedar

ciae: et,
duere, tri

Tunc eodem
nas, proper

relati, baln
illa utrosq

animae cele
tes et morit

seniores pri
Adcusati po

torum puni
arbitro per

adhibebant
XII. P.

animus et
prohibitu

rae, locus i
tar. Et men

sequatur,
balis muta

conserat,
du iam To
nen Ierimum
XIII. T

tur, egressus obsidens, *audiret insontem, neve Consulatus sui quondam conlegam dederet liberto*, modo muliebri eiulatu, aliquando, sexum egressa, voce infensa, clamitabat, donec Princeps immobilem se precibus invidiae iuxta ostendit.

XI. Ergo nuntiat patri, *abiicere spem et uti necessitate*. Simul adfertur, *parari cognitionem Senatus et trucem sententiam*. Nec defuere, qui monerent, *magna ex parte haeredem Caesarem nuncupare, atque ita nepotibus de reliquo consulere*. quod adspernatus, ne vitam, proxime libertatem actam, novissimo servitio foedaret, largitur in servos, quantum aderat pecuniae: et, *si qua asportari possent, sibi quemque deducere, tris modo lectulos ad suprema retineri*, iubet. Tunc eodem in cubiculo, eodem ferro abscindunt venas, properique, et singulis vestibus ad verecundiam velati, balneis inferuntur: pater filiam, avia neptem, illa utrosque intuens, et certatim precantes *labenti animae celerem exitum, ut relinquerent suos superstites et morituros*. Servavitque ordinem fortuna: ac seniores prius, tum cui prima aetas, exstinguuntur. Adcusati post sepulturam, decretumque, *ut more maiorum punirentur*. Et Nero intercessit, *mortem sine arbitro permittens*. ea, caedibus peractis, ludibria adiciebantur.

XII. P. Gallus, Eques Romanus, quod Fenio Rufo intimus et Veteri non alienus fuerat, aqua atque igni prohibitus est. Liberto et adcusatori praemium operae, locus in theatro inter viatores Tribunicios, datur. Et mensis, qui Aprilem, eundemque Neroneum, sequebatur, *Maius Claudii, Iunius Germanici*, vocabulis mutantur: testificante Cornelio Orfito, qui id censuerat, *ideo Iunium mensem transmissum, quia duo iam Torquati, ob scelera interfecti, infaustum nomen Iunium fecissent*.

XIII. Tot facinoribus foedum annum etiam Dii

tempestatibus et morbis insignivere. Vastata Campania turbine ventorum, qui villas, arbusta, fruges passim disiecit. pertulitque violentiam ad vicina urbi: in qua omne mortalium genus vis pestilentiae depopulabatur, nulla coeli intemperie, quae occurreret oculis. Sed domus corporibus exanimis, itinera funeribus, complebantur. non sexus, non aetas periculo vacua. servitia perinde et ingenua plebes raptim extinguunt, inter coniugum et liberorum lamenta; qui, dum adsident, dum deflent, saepe eodem rogo cremabantur. Equitum Senatorumque interitus, quamvis promiscui, minus flebiles erant; tamquam communi mortalitate saevitiam Principis praevenirent. Eodem anno delectus per Galliam Narbonensem Africamque et Asiam habiti sunt, supplendis Illyrici legionibus, ex quibus aetate aut valetudine fessi sacramento solvebantur. Cladem Lugdunensem quadragies sestertio solatus est Princeps, ut amissa urbi reponerent: quam pecuniam Lugdunenses ante obtulerant, turbidis casibus.

XIV. C. Suetonio, L. Telesino coss. Antistius Sossianus, factitatis in Neronem carminibus probrosis, exsilio, ut dixi, multatus, postquam, id honoris indicibus tamque promptum ad caedes Principem, accepit, iniquis animo, et occasionum haud segnis, Pammenem, eiusdem loci exulem et Chaldaeorum arte famosum, eoque multorum amicitii innexum, similitudine fortunae sibi conciliat. Ventitare ad eum nuntios et consultationes non frustra ratus, simul annuam pecuniam a P. Anteio ministrari cognoscit. Neque nescium habebat, Anteiū caritate Agrippinae invisum Neroni, opesque eius praecipuas ad eliciendam cupidinem, eamque caussam multis exitio esse. Igitur, interceptis Anteiū litteris, furatus etiam libellos, quibus dies genitales eius et eventura secretis Pammenis occultabantur, simul repertis, quae de or-

I. B. XVI
tu vitique
ad Principe
ducerent, qu
risset. qu
et sua Caesa
nicæ, adve
eius indicio
Anteius Ost
tum Antei
existisset.
Julius morar
tatem eius
petavit.
XV. Os
gurum, id
caedem ei
oriebatur,
riam coro
poris robo
secerat, ne
per contio
ubi effugia
aperit. Is
ctatam in s
erruptae,
manu serv
ulpressit d
XVI. E
llicia morte
meque ipsu
espectare
tamen et co
tia servilis
tigant anim
am defens
rim, quam
TACTVS

tu vitaeque Ostorii Scapulae composita erant, scribit ad Principem, *magna se et quae incolumitati eius conducerent, adlaturum, si brevem exsilii veniam inpetrasset. quippe Anteium et Ostorium imminere rebus, et sua Caesarisque fata scrutari.* Exin missae liburnicae, advehiturque propere Sosianus. Ac, vulgato eius indicio, inter damnatos magis, quam inter reos, Anteius Ostoriusque habebantur: adeo ut testamentum Anteii nemo obsignaret, nisi Tigellinus auctor exstitisset. Monitus prius Anteius, *ne supremas tabulas moraretur.* Atque ille, hausto veneno, tarditatem eius perosus, intercisit venis, mortem adproperavit.

XV. Ostorius longinquis in agris, apud finem Ligurum, id temporis erat. eo missus Centurio, qui caedem eius maturaret. Causa festinandi ex eo oriebatur, quod Ostorius multa militari fama, et civicam coronam apud Britanniam meritis, ingenti corporis robore armorumque scientia, metum Neroni fecerat, ne invaderet pavidum semper et reperta nuper coniuratione magis exterritum. Igitur Centurio, ubi effugia villae clausit, iussa Imperatoris Ostorio aperit. Is fortitudinem adversum hostes saepe spectatam in se vertit. Et, quia venae, quamquam interruptae, parum sanguinis effundebant, hactenus manu servi usus, ut inmotum pugionem extolleret, adpressit dextram eius iuguloque occurrit.

XVI. Etiam si bella externa et obitas pro Republica mortes tanta casuum similitudine memorarem; meque ipsum satietas cepisset, aliorumque taedium expectarem, quamvis honestos civium exitus, tristes tamen et continuos adspernantium. At nunc patientia servilis, tantumque sanguinis domi perditum, fatigant animum et moestitia restringunt. Neque aliam defensionem ab iis, quibus ista noscentur, exegerim, quam, ne oderint tam segniter pereuntes. Ira

illa Numinum in res Romanas fuit, quam non, ut in cladibus exercituum aut captivitate urbium, semel editam transire licet. Detur hoc inlustrium virorum posteritati, ut, quomodo exsequiis a promiscua sepultura separantur, ita, in traditione supremorum, accipiant habeantque propriam memoriam.

XVII. Paucos quippe intra dies, eodem agmine, Annaeus Mella, Cerialis Anicius, Rufius Crispinus ac C. Petronius cecidere. Mella et Crispinus, Equites Romani, dignitate Senatoria. nam hic quondam Praefectus Praetorii, et Consularibus insignibus donatus, ac nuper crimine coniurationis in Sardiniam exactus, accepto iussae mortis nuntio, semet interfecit. Mella, quibus Gallio et Seneca, parentibus natus, petitione honorum abstinuerat per ambitionem praeposteram, ut Eques Romanus Consularibus potentia aequaretur. simul acquirendae pecuniae brevius iter credebat, per procuraciones administrandis Principis negotiis. Idem Annaeum Lucanum genuerat, grande adiumentum claritudinis. quo interfecto, dum rem familiarem eius acriter requirit, adcatorem civitavit Fabium Romanum, ex intimis Lucani amicis. *Mixta inter patrem filiumque coniurationis scientia fingitur*, adsimulatis Lucani litteris, quas inspectas Nero ferri ad eum iussit, opibus eius inhians. At Mella, quae tum promptissima mortis via, exsolvit venas: scriptis codicillis, quibus grandem pecuniam in Tigellinum, generumque eius, Cossutianum Capitonem, erogabat, quo cetera manerent. Additur codicillis, tamquam de iniquitate exitii querens, ita scripsisse: *se quidem mori nullis supplicii caussis; Rufium autem Crispinum et Anicium Cerialem vitam frui, infensos Principi.* quae composita credebantur; de Crispino, quia interfectus erat, de Ceriali, ut interficeretur. neque enim multo post vim sibi adtulit,

minore quam ceteri miseratione, quia proditam C. Caesari coniurationem ab eo meminerant.

XVIII. De C. Petronio pauca supra repetenda sunt. Nam illi dies per somnum, nox officiis et oblectamentis vitae transigebatur: utque alios industria, ita hunc ignavia ad famam protulerat: habebaturque non ganeo et profligator, ut plerique sua haurientium, sed erudito luxu. Ac dicta factaque eius quanto solutiora et quandam sui negligentiam praeferentia, tanto gratius, in speciem simplicitatis, accipiebantur. Proconsul tamen Bithyniae, et mox Consul, vigentem se ac parem negotiis ostendit: dein revolutus ad vitia, seu vitiorum imitatione, inter paucos familiarium Neroni adsumptus est, elegantiae arbiter; dum nihil amoenum et molle adfluentia putat, nisi quod ei Petronius adprobavisset. Vnde invidia Tigellini, quasi adversus aemulum et scientia voluptatum potiorem. Ergo crudelitatem Principis, cui ceterae libidines cedebant, adgreditur, amicitiam Scævini Petronio obiectans, corrupto ad indicium servo, ademptaque defensione, et maiore parte familiae in vincla rapta.

XIX. Forte illis diebus Campaniam petiverat Caesar, et Cumas usque progressus Petronius illic adtinebatur. Nec tulit ultra timoris aut spei moras. neque tamen praeceps vitam expulit, sed incisas venas, ut libitum, obligatas, aperire rursus et adloqui amicos, non per seria, aut quibus constantiae gloriam peteret. Audiebatque referentes, nihil de immortalitate animae et sapientium placitis, sed levia carmina et faciles versus. servorum alios largitione, quosdam verberibus adfecit. iniit epulas, somno indulisit, ut, quamquam coacta mors, fortuitae similis esset. Ne codicillis quidem (quod plerique pereuntium) Neronem aut Tigellinum, aut quem alium potentium adulatus est: sed flagitia Principis, sub no-

minibus exoletorum feminarumque et novitate cuiusque stupri, perscripsit, atque obsignata misit Neroni. fregitque annulum, ne mox usui esset ad facienda pericula.

XX. Ambigenti Neroni, quonam modo noctium suarum ingenia notescerent, offertur Silia, matrimonio Senatoris haud ignota, et ipsi ad omnem libidinem adscita, ac Petronio perquam familiaris. agitur in exsilium, tamquam non siluisset, quae viderat pertuleratque, proprio odio. At Minucium Thermum, Praetura functum, Tigellini simultatibus dedit: quia libertus Thermi quaedam de Tigellino criminosae detulerat, quae cruciatibus tormentorum ipse, patronus eius nece inmerita lueret.

XXI. Trucidatis tot insignibus viris, ad postremum Nero virtutem ipsam excindere concupivit, interfecto Thrasea Paeto et Barea Sorano, olim utrisque infensus, et accedentibus caussis in Thraseam: quod Senatu egressus est, cum de Agrippina referretur, ut memoravi: quodque iuvenalium ludicrorum expetibilem operam praebuerat: eaque offensio altius penetrabat, quia idem Thrasea Patavii, unde ortus erat, ludis cesticis, a Troiano Antenore institutis, habitu tragico cecinerat. die quoque, quo Praetor Antistius, ob probrâ in Neronem composita, ad mortem damnabatur, mitiora censuit obtinuitque: et, cum Deum honores Poppaeae decernerentur, sponte absens, funeri non interfuit. Quae oblitterari non sinebat Capito Cossutianus, praeter animum ad flagitia praecipitem, inimicus Thraseae, quod auctoritate eius concidisset, iuvantis Cilicum legatos, dum Capitonem repetundarum interrogant.

XXII. Quin et illa obiectabat: *principio avertare Thraseam sollenne iusiurandum: nuncupationibus votorum non adesse, quamvis Quindecimvirali Sacerdotio praeditum: nunquam pro salute Principis,*

aut caelesti voce innolavisse: adsiduum olim et indefessum, qui vulgaribus quoque Patrum consultis semet fautorem aut adversarium ostenderet, triennio non introisse curiam: nuperrimeque, cum ad coercendos Silanum et Veterem certatim concurreretur, privatis potius clientium negotiis vacavisse. secessionem iam id et partes et, si idem multi audeant, bellum esse. Ut quondam C. Caesarem, inquit, et M. Catonem, ita nunc te, Nero, et Thraseam avida discordiarum civitas loquitur. Et habet sectatores, vel potius satellites, qui nondum contumaciam sententiarum, sed habitum vultumque eius sectantur, rigidi et tristes, quo tibi lasciviam exprobrent. Huic uni incolumitas tua, tuae artes, sine honore. Prosperas Principis res spernit: etiamne luctibus et doloribus non satiatur? Eiusdem animi est, Poppaeam Divam non credere, cuius in acta D. Augusti, et D. Iulii non iurare. Spernit religiones, abrogat leges. Diurna Populi Romani per provincias, per exercitus, curatius leguntur, ut noscatur, quid Thrasea non fecerit. Aut transeamus ad illa instituta, si potiora sunt: aut nova cupientibus auferatur dux et auctor. Ista secta Tuberones et Favonios, veteri quoque Reip. ingrata nomina, genuit. Ut Imperium evertant, libertatem praeferunt: si perverterint, libertatem ipsam adgredientur. Frustra Cassium amovisti, si gliscere Brutorum aemulos passurus es. Denique nihil ipse de Thrasea scripseris, disceptatorem Senatui nobis relinque. Extollit ira promptum Cossutiani animum Nero: adii-citque Marcellum Eprium, acri eloquentia.

XXIII. At Baream Soranum iam sibi Ostorius Sabinus, Eques Romanus, poposcerat reum, ex Proconsulatu Asiae, in qua offensiones Principis auxit iustitia atque industria, et quia portui Ephesiorum aperiendo curam insumpserat: vimque civitatis Pergamenaе, prohibentis Acratum, Caesaris libertum, sta-

tuas et picturas avehere, inultam omiserat. Sed crimini dabatur *amicitia Plauti, et ambitio conciliandae provinciae ad spes novas.* Tempus damnationi delectum, quo Tiridates accipiendo Armeniae Regno adventabat: ut ad externa rumoribus intestinum scelus obscuraretur, an, ut magnitudinem Imperatoriam caede insignium virorum, quasi Regio facinore, ostentaret.

XXIV. Igitur, omni civitate ad excipiendum Principem spectandumque Regem effusa, Thrasea, occursum prohibitus, non demisit animum: sed codicillos ad Neronem composuit, requirens *obiecta et expurgatum adseverans, si notitiam criminum et copiam diluendi habuisset.* Eos codicillos Nero properanter accepit, spe, exterritum Thraseam scripsisse, per quae claritudinem Principis extolleret, suamque famam dehonestaret. Quod ubi non evenit, vultumque et spiritus et libertatem insontis ultro extimuit, *vocari Patres iubet.* Tum Thrasea inter proximos consultavit, *tentaretne defensionem, an sperneret.*

XXV. Diversa consilia adferebantur. Quibus intrari curiam placebat, *securos esse de constantia eius, dixerunt: nihil dicturum, nisi quo gloriam auget.* *Segnes et pavidos supremis suis secretum circumdare.* *Adspiceret populus virum, morti obvium, audiret Senatores voces, quasi ex aliquo Numine, supra humanos: posse ipso miraculo etiam Neronem permoveri. sin crudelitati insisteret, distinguere certe apud posteros memoriam honesti exitus ab ignavia per silentium percutunt.*

XXVI. Contra, qui opperendum domi censebant, de ipso Thrasea eadem: *sed ludibria et contumelias imminere. subtraheret aures conviciis et probris.* *Non solum Cossutianum aut Eprum ad scelus promptos: superesset, qui forsitan manus ictusque per immanitatem ausuri: etiam bonos metu sequi. Detraheret potius*

Senatui, quem perornavisset, infamiam tanti flagitii; et relinqueret incertum, quid, viso Thrasea reo, decreturi Patres fuerint. Ut Neronem flagitiorum pudor caperet, inrita spe agitari: multoque magistimum, ne in coniugem, in familiam, in cetera pignora eius saeviret. Proinde intemeratus, inpollutus, quorum vestigiis et studiis vitam duxerit, eorum gloria peteret finem. Aderat consilio Rusticus Arulenus, flagrans iuvenis, et cupidine laudis offerebat, se intercessurum Senatus consulto: nam plebis Tribunus erat. Cohibuit spiritus eius Thrasea, ne vana et reo non profutura, intercessori exitiosa, inciperet. Sibi actam aetatem, et tot per annos continuum vitae ordinem non deserendum: illi initium Magistratum et integra, quae supersint. Multum ante secum expenderet, quod, tali in tempore, capessendae Reipublicae iter ingrederetur. Ceterum ipse, an venire in Senatum deceret, meditationi suae reliquit.

XXVII. At postera luce, duae Praetoriae cohortes armatae templum Genetricis Veneris insedere. Aditum Senatus globus togatorum obsederat, non occultis gladiis: dispersique per fora ac basilicas cunei militares. inter quorum adpectus et minas ingressi curiam Senatores. Et oratio Principis per Quaestorem eius audita est. nemine nominatim compellato, patres arguebat, quod publica munia desererent, eorumque exemplo Equites Rom. ad segnitiam verterentur. Etenim, quid mirum, e longinquis provinciis haud venire, cum plerique, adepti Consulatum et Sacerdotia, hortorum potius amoenitati inservirent? quod velut telum adripuere adusatores.

XXVIII. Et, initium faciente Cossutiano, maiore vi Marcellus, summam Rempublicam agi, clamitabat: contumacia inferiorum lenitatem Imperitantis deminui. Nimirum nites ad eam diem Patres, qui Thrascam descendentem, qui generum eius, Helvidium Pri-

scum, in iisdem furoribus, simul Paconium Agrippinum, paterni in Principes odii heredem, et Curtium Montanum, detestanda carmina factitantem eludere inpune sinerent. Requirit se in Senatu Consularem, in votis Sacerdotem, in iureiurando civem: nisi, contra instituta et cerimonias maiorum, proditorem palam et hostem Thræsea induisset. Denique ageret Senatorem, et Principis obtractatores protegere solitus, veniret, censeret, quid corrigi aut mutari vellet: facilius perlaturus singula increpantem, quam nunc silentium perferrent omnia damnantis. Pacem illi per orbem terræ, an victorias sine damno exercituum, displicere? Ne hominem, bonis publicis maestum, et qui fora, theatra, templa pro solitudine haberet, qui minitaretur exsilium suum, ambitionis pravae compotenti facerent. Non illi consulta hæc, non Magistratus aut Romanam urbem videri. Abrunperet vitam ab ea civitate, cuius caritatem olim, nunc et adspectum exuisset.

XXIX. Cum per hæc atque talia Marcellus, ut erat torvus et minax, voce, vultu, oculis ardesceret: non illa nota et celebritate periculorum sueta iam Senatus maestitia, sed novus et altior pavor, manus et tela militum cernentibus. simul ipsius Thræseae venerabilis species obversabatur: et erant, qui Helvidium quoque miserarentur, innoxiae adfinitatis poenas daturum. Quid Agrippino obiectum, nisi tristem patris fortunam? quando et ille, perinde innocens, Tiberii saevitia concidisset. Enimvero Montanum probæ iuventæ, neque famosi carminis, quia protulerit ingenium, extorrem agi.

XXX. Atque interim Ostorius Sabinus, Sorani adcusator, ingreditur, orditurque de amicitia Rubellii Plauti, quodque Proconsulatum Asiae Soranus, pro claritate, sibi potius adcommodatam, quam ex utilitate communi egisset, alendo seditiones civitatum.

LIB.
 Vetera
 am con
 Accidit
 ellae
 dentia a
 de incol
 tio Sena
 Senatum
 lum, gr
 num ac
 in exsil
 trem qui
 batur.
 XXX
 dotales,
 quo pec
 primum
 altaria
 nullas de
 cari, qu
 ros. Pat
 ites et di
 et vitam
 ignoti,
 mibi Pri
 tamen n
 liqui.
 XXX
 proclam
 ctam, no
 minibus
 an separ
 Simul in
 berieci l
 ribus loc
 usatione

Vetera haec. sed recens et quod discrimini patris filiam connectebat, *quod pecuniam Magis dilargita esset*. Acciderat sane pietate Serviliae: id enim nomen puellae fuit: quae, caritate erga parentem, simul imprudentia aetatis, non tamen aliud consultaverat, quam *de incolumitate domus, et an placabilis Nero, an cognitio Senatus nihil atrox adferret*. Igitur accita est in Senatum, steteruntque diversi: ante tribunal Consulium, grandis aeo parens; contra filia, intra vicesimum aetatis annum, nuper marito, Annio Pollione, in exilium pulso, viduata desolataque: ac ne patrem quidem intuens, cuius onerasse pericula videbatur.

XXXI. Tum interrogante adcusatore, *an cultus dotales, an detractum cervici monile venum dedisset, quo pecuniam faciendis Magicis sacris contraheret?* primum strata humi, longoque fletu et silentio, post, altaria et aram complexa, *nullos, inquit, inpios Deos, nullas devotiones, nec aliud infelicibus precibus invocavi, quam ut hunc optimum patrem tu, Caesar, et vos, Patres, servaretis incolumem*. Sic gemmas et vestes et dignitatis insignia dedi, quomodo, si sanguinem et vitam poposcissent. *Viderint isti, antehac mihi ignoti, quo nomine sint, quas artes exerçant: nulla mihi Principis mentio, nisi inter Numina fuit*. Nescit tamen miserimus pater: et, si crimen est, sola deliqui.

XXXII. Loquentis adhuc verba excipit Soranus proclamatque: *non illam in provinciam secum profectam, non Plauto per aetatem nosci potuisse: non criminibus mariti connexam: nimiae tantum pietatis rem separarent, atque ipse quaecumque sortem subiret*. Simul in amplexus occurrentis filiae ruebat, nisi interiecti lictores utrisque obstitissent. Mox datus testibus locus: et, quantum misericordiae saevitia adcusationis permoverat, tantum irae P. Egnatius testis

conciuit. Cliens hic Sorani, et tunc emptus ad opprimendum amicum, auctoritatem Stoicae sectae praeferebat, habitu et ore ad exprimendam imaginem honesti exercitus, ceterum animo perfidiosus, subdolos, avaritiam ac libidinem occultans. Quae postquam pecunia reclusa sunt, dedit exemplum praecavendi, quomodo fraudibus involutos aut flagitiis commaculatos, sic specie bonarum artium falsos et amicitiae fallaces.

XXXIII. Idem tamen dies et honestum exemplum tulit Cassii Asclepiodoti; qui, magnitudine opum praecipuus inter Bithynos, quo obsequio florentem Soranum celebraverat, labentem non deseruit: exutusque omnibus fortunis et in exilium actus; aequitate Deum erga bona malaque documenta. Thraseae Soranoque et Serviliae datur mortis arbitrium. Helvidius et Paconius Italia depelluntur. Montanus patri concessus est, praedicto, ne in Republica haberetur. Aduersatoribus, Eprio et Cossutiano, quinquagies sestertium singulis; Ostorio duodecies et Quaestoria insignia tribuuntur.

XXXIV. Tum ad Thraseam, in hortis agentem, Quaestor Consulis missus vesperscente iam die. Inlustrium virorum seminarumque coetus frequentes egerat, maxime intentus Demetrio, Cynicae institutionis doctori: cum quo, ut coniectare erat intentione vultus et auditis, si qua clarius proloquebantur, de natura animae et dissociatione spiritus corporisque inquirebat. donec advenit Domitius Caecilianus, ex intimis amicis, et ei, quid Senatus censuisset, exposuit. Igitur flentes queritantesque, qui aderant, *facessere propere Thrasea, neu pericula sua miscerent cum sorte damnati*, hortatur. Arriamque, tentantem mariti suprema et exemplum Arriae matris sequi, monet, *retinere vitam filiaeque communi subsidium unicum non adimere.*

XXXV. Tum progressus in porticum, illic a Quaestore reperitur, laetitiae propior, quia Helvidium, generum suum, Italia tantum arceri cognoverat. Accepto dehinc Senatus consulto, Helvidium et Demetrium in cubiculum inducit: porrectisque utriusque brachii venis, postquam cruorem effudit, humum super spargens, propius vocato Quaestore, *Libemus*, inquit, **IOVI LIBERATORI**. *Specta, iuvenis. et omen quidem Dii prohibeant; ceterum in ea tempora natus es, quibus firmare animum expediat constantibus exemplis.* Post, lentitudine exitus graves cruciatus adferente, obversis in Demetrium **

of
the

Ca
to
Scri

Tru
to

Fil. Claud Nero. Fil. Nero

Livia Drusilla Nor. Claud Drusus Germanicus
cum Caesar
Antonia et.

Caes Oct. Julia C. Julius
cum Scribonia) cum Lucius } Caesar
Agrippa Agrippa postumus.

Tand. figs.
v. Puzos p. 100. q. et p. 101. & p. 102. & p. 103.

Livia Drusilla

